

KENAN ARNAUTOVIĆ

Jedan od vodećih neurohirurga u svijetu

OKUS USPJEHA

Roden sam u Sarajevu. Moji roditelji su rođeni u Travniku, odrasli tamo i onda su otišli u Zagreb na studije, nakon čega su došli u Sarajevo. Ali, čitavo djetinjstvo sam proveo u Travniku kod majke i djeda na Bašbunaru, za koji me vežu lijepe uspomene

RAZGOVARALA: AZRA KOVAČEVIĆ

Bosna i Hercegovina je iznjedrila mnoge uspješne ljude - ugledne profesore, glumce, doktore, akademike, koji su njeni najbolji ambasadori širom svijeta. Jedan od njih je i profesor doktor Kenan Arnautović. Ovaj Sarajlija s adresom u Americi istinski je autoritet u području neurohirurgije. Svjetska zdravstvena struka zadivljena je njegovim postignućima i načinom rada, dok sve ostale stavke u njegovoj biografiji svjedoče koliko je uspjeh postigao i koliko je, uistinu, predan poslu.

Kenan je ratne godine proveo u Sarajevu. Uoči potpisivanja Dejtonskog sporazuma otputovao je poslovno u Ameriku. Iako nije ni pomišljao ostati, sudbina je odredila drugačije, Arnautović je preko Atlantika izgradio zavidnu karijeru, te je danas jedan od vodećih neurohirurga u svijetu. Sa suprugom Sanjom živi u Memphisu. Otac je dviju kćerki, koje su krenule njegovim stopama. Iz svog američkog doma, otvoreno je i mnogo duha govorio o svom poslu, Sarajevu, Travniku, u kojem je proveo neke od najljepših godina svog djetinjstva, Americi i kulturi.

U BiH je nedavno promovirana knjiga "Spinal Cord Tumors", čiji autor ste prof. dr. Ziya L. Gokaslan i Vi. Najveća svjetska imena neurohirurgije knjigu su proglasila jedinstvenom. Zašto je ona posebna?

- Odlučio sam da pišem knjigu kad sam nakon dvije decenije karijere u neurohirurgiji shvatio da sam akumulirao veliku seriju tumora kičmene moždine, operativnu seriju s odličnim rezultatima, ali da na jednom mjestu nisam imao relevantnu literaturu o toj problematiki neurohirurgije –

tumori kičmene moždine. Sve je bilo raštrkano, jedna vrsta tumora na jednom mjestu, druga vrsta na drugom. Uvidio sam da nema referentne knjige koja bi objedinila aktuelni tekst o ovoj problematiki u neurohirurškoj literaturi, a koja je svježja. Bila je neka knjiga napisana prije 15, 20 godina, ali posljednjih desetak godina nije bilo ništa. Odlučio sam se da to napravim, jer mislim da dobro poznajem tu problematiku.

Napravio sam kostur knjige, nastojavši da u svako poglavlje uvrstim jednog od najrelevantnijih stručnjaka, koji su već publicirali o tome. Ovakve knjige najčešće pišu dva autora, te sam razmišljao ko bi mogao biti koautor i pozvao profesora Gokaslana, koji se rado odazvao i oduševio idejom. Neposredni povod je bio što mi je izdavačka kuća „Springer“, odnosno njihov predstavnik prišao na Kongresu u Atini i zamolio da razmotrim mogućnost da napišem tu knjigu. Veliku pomoć su mi pružili i moji subspecializanti, koji su proveli vrijeme sa mnom u Memphisu, posebno iz BiH i Hrvatske.

Izgradili ste impozantnu karijeru u svijetu neurohirurgije. Kako je izgledao Vaš put od BiH do Amerike, odnosno statusa koji uživajte danas?

- Teško je bilo. Nikad nisam planirao da odem u Ameriku i postanem američki neurohirurg. Već sam bio neurohirurg u BiH, čitav rat sam radio na Kliničkom centru u Sarajevu. Pred kraj rata, poslije svih tih dešavanja, profesor dr. Ossama Al-Mefty, jedan od vodećih svjetskih neurohirurga, pozvao me da dođem u Ameriku.

Kada sam došao, počeo sam raditi u Univerzitetnoj klinici za neurohirurgiju u Arkansasu, u kojoj je zaista radila plejada vrhunskih neurohirurga. Razmišljao sam kako je moguće da se baš ja, mladi anonimni neurohirurg koji je došao da nešto nauči, nadem okružen velikim neurohirurgijama. Počeo sam da radim, morao sam ispolagati sve ispite, da bih radio s pacijentima. U početku sam radio u neurohirurškom laboratoriju.

Bilo je i nekih nesporazuma sa Sarajevom. Praktično, nisam imao drugog izbora, a istovremeno mi je to bila ogromna čast i obaveza. Morao sam uraditi specijalizaciju ponovo, nakon čega su tražili da ostanem na toj klinici, kao mladi neurohirurg. Shvatio sam, ako ostanem tu, da ću uvijek biti najmlađi, a privlačilo me je nešto novo. Pozvali su me u Memphis, odgovorila mi je klima, toplo je, nema velikih zima i snijegova kao u Sarajevu. Pristao sam.

Pročitala sam da godišnje uradite gotovo 400 operacija, uglavnom na ljudskom mozgu i kičmi. Kako se regenerirate nakon toliko zabavnih operacija?

- Stvarno je važno da se čovjek odmori i naspava. Uživam u mnogim aktivnostima, u čitanju i slušanju muzike, imam svoju muzičku kolekciju. Skijanje je jedan od mojih najdražih sportova, pa odem nekoliko puta godišnje na skijanje. Volim da trčim, imam lijepih parkova oko kuće. Provodim vrijeme s kćerkama, obje su u medicini. One ne žive više ovdje, ali ih često posjetim.

Odakle ljubav prema neurohirurgiji?

- Prvi put sam tu ljubav osjetio na predavanju kod rahmetli profesora Faruka Konjodžića, koji je tad bio šef neurohirurgije. Potom sam volontirao. Mislim da sam svjetski rekord u volontiranju; na neurohirurgiji u Sarajevu volontirao sam pet-šest godina. Dolazile su neke nove kolege, a ja sam uvijek bio volonter. I tek u ratu, kad su svi otišli, mene su primili u stalni radni odnos, što je bio ružan osjećaj. Neurohirurgiju sam zavolio putem predavanja, a kasnije i kroz rad.

Kako se pripremate za jednu operaciju na ljudskom mozgu?

- Priprema za operaciju uglavnom počinje kad vidite pacijenta i slike. Ne pripremam se posebno, nego vozim auto, trčim, slušam muziku i razmišljam o toj vrsti operacije te kako da joj pristupim. To su kao mali dijelovi plana, koji se slažu u mom mozgu. Naravno, nakon toliko vremena i zahvata nema potrebe za specijalnim pripremanjima, jer znam i anatomiju. Ali, desi se

da je neka operacija drugačija, da više razmišljam kako bih riješio taj problem, jer je nešto novo, što nisam vidio. Ne pripremam se u jednom danu, nego u danima prije operacije.

Mnogo vremena provodite u operacijskoj sali, sigurno je da se svakodnevno susrećete s raznim problemima. Postoji li slučaj koji je za Vas bio najizazovniji u karijeri?

- Bilo je mnogo teških slučajeva. Možete imati ogromno iskustvo i znanje, ali neurohirurgija se sastoji od komplikacija, od situacija gdje je tumor toliko uznapredovao da ne možete pomoći pacijentu. Tako da ja nisam imao jednu ili dvije, imao sam mnogo teških operacija. Najteže je kad mladoj osobi nema pomoći, kad

se desi neka komplikacija. Srećom, to je rijetko u odnosu na ukupan broj operacija, ali bude ih.

Kako komentirate današnji preveliki odlazak ljekara iz Bosne i Hercegovine u zemlje Evrope?

- Mislim da tu ima, kako kažu Amerikanci, dobrih i loših stvari. Prvo, BiH mladim ljudima daje mogućnost da završe medicinski fakultet, a studiranje u inozemstvu je preskupo, studij medicine u Americi naprimjer košta 70 hiljada dolara godišnje. Ti mladi ljudi završavaju medicinski fakultet u BiH, država ih finansira, pa bi državne strukture trebale zakonski obavezati te mlade ljude da, kad završe medicinu, jedno vrijeme ostanu u BiH, da se oduže za to što su

NIKAD NISAM PLANIRAO DA ODEM U AMERIKU I POSTANEM AMERIČKI NEUROHIRURG. VEĆ SAM BIO NEUROHIRURG U BIH, ČITAV RAT SAM RADIO NA KLINIČKOM CENTRU U SARAJEVU. PRED KRAJ RATA, PROFESOR DR. OSSAMA AL-MEFTY, JEDAN OD VODEĆIH SVJETSKIH NEUROHIRURGA, POZVAO ME DA DODEM U AMERIKU

Arnautović godišnje uradi oko 400 operacija uglavnom na ljudskom mozgu i kičmi

PRIPREMA ZA OPERACIJU UGLAVNOM POČINJE KAD VIDITE PACIJENTA I SLIKE. NE PRIPREMAM SE POSEBNO, NEGO VOZIM AUTO, TRČIM, SLUŠAM MUZIKU I RAZMIŠLJAM O TOJ VRSTI OPERACIJE TE KAKO DA JOJ PRISTUPIM

studirali besplatno – to je jedna dimenzija.

Treba naći način dase talenti zadrže. Drugo, normalno je da ljudi idu u inozemstvo, tamo gdje su bolje plaćeni, gdje su ljekari cjenjeniji i gdje su im uslovi za razvoj bolji. To je jedan prirodan proces.

Portijeklom ste iz Travnika, ali ste prije odlaska u Ameriku živjeli u Sarajevu. Šta Vas posebno veže za Travnik i da li ga posjećujete kada ste u BiH?

- Rođen sam u Sarajevu. Moji roditelji su rođeni u Travniku, odrasli tamo i onda su otišli u Zagreb na studije, nakon čega su došli u Sarajevo. Ali, čitavo djetinjstvo sam proveo u Travniku kod majke i djeda na Bašbunaru, za koji me vežu lijepe uspomene.

Djed je imao imanje na Guvnima, na koje sam s njim svakog dana išao pješke. Imao je i voćnjak tamo, brali smo jabuke, jagode i kruške. Volio sam uvijek travničke čevape, i danas kad dođem obavezno svratim na porciju na Plavoj vodi ili Pod lipom. Travnik sam volio, volim i danas. Često odem, tamo su mezarji majke i djeda. Imamo i neku staru kuću brat i ja. Mada sam ja Sarajlijca, odrastao sam na Grbavici, tu završio osnovnu

školu, zatim Treću gimnaziju.

Recite nam nešto o svojoj porodici u Americi? Ali i koga još imate u BiH?

-U Americi živim sa suprugom Sanjom, koja je prije rata bila sutkinja u Sarajevu. Imamo dvije kćerke, Asku i Alisu, jedna specijalizira hirurgiju, a druga je tek počela studirati medicinu.

U Sarajevu imam brata Samira i njegovu porodicu. On ima troje djece, Alija, Adu i Dinu. Imam i mnogo druge rodbine u Zenici i Sarajevu.

Mnogi ljudi u raznim krajevima svijeta mijenjaju adrese, traže bolje mjesto za život, no Amerika je uvijek važila za zemlju u kojoj se ostvaruju snovi. Nosi li ona i danas, nakon svih globalnih promjena, taj epitet?

- Ne bih se baš saglasio da je Amerika zemlja snova. Ona je divna zemlja koja pojedincu stvarno, kao nijedna druga zemlja, daje priliku da se razvija. Gdje bih u svijetu ja iz BiH mogao da postanem redovni profesor i sve ovo što sam postao? Ni u BiH ne bih mogao, a kamoli u Regionu ili Evropi. Međutim,

Kenan Arnautović s porodicom

UŽIVAM U MNOGIM AKTIVNOSTIMA, U ČITANJU I SLUŠANJU MUZIKE, IMAM SVOJU MUZIČKU KOLEKCIJU. SKIJANJE JE JEDAN OD MOJIH NAJDRAŽIH SPORTOVA, PA ODEM NEKOLIKO PUTA GODIŠNJE NA SKIJANJE

NA ENGLEŠKOM NE MOŽETE REĆI: UHVATIO ME NEKI SRKLET

Sanjate li na engleskom?

- Mislim da dobro govorim oba jezika, mada će ovi u Bosni reći da sam zaboravio bosanski, a ovi u Americi da nikad nisam naučio engleski (smijeh). Često se šalim da ne govorim nijedan jezik više. Interesantno je, naš bosanski jezik je bolji od engleskog kad želiš, naprimjer, ispričati nešto emotivno, da kažeš: jesam se nasekirao, uhvatio me neki srklet, jest onaj bezobrazan... U porodici svi govore oba jezika, ali kad međusobno komuniciramo, onda koristimo bosanski jezik. Potom vicevi, njih u Americi ne možete ispričati. Tako da pričam i sanjam na bosanskom. Kad je riječ o poslu, lakše se izražavam na engleskom.

stvari ne funkcioniraju tako da vi dodete u Ameriku i ostvarite svoje snove. To je veoma težak proces. Morate imati radne navike, raditi mnogo, završiti odgovarajuće škole, imati malo sreće... I ja sam u Americi ovo postigao multotrpnim radom. Mnogo naših ljudi je ostvarilo te snove, ali nisu svi. Ima tu mnogo prepreka i izazova.

minala, negativnih stvari, ubistava. Ta zemlja je pružila meni i mojoj porodici stvarno nevjerojatne prilike za razvoj.

Šta biste od svih pogodnosti zdravstvenih sistema koje ste imali priliku upoznati i djelovati u njima, voljeli implementirati u BiH?

- Najvažniji su ljudi. Nastaviti educirati ljude, davati im mogućnost da vide nove operacije i tehnike.

Čime Vas je Amerika naročito iznenadila?

- Iznenadila me je svojom veličinom. U njoj su najveće planine, ravnice i rijeke. Volim tu njenu raznolikost i volim to što me prihvatila. Doživljam je kao svoju zemlju. Naravno, ne volim sve što se dešava ovdje, ima mnogo kri-

Da provode vrijeme s nekim ko ima iskustva, da razbiju strah, da se nauče operativnim tehnikama i kako dijagnosticirati bolest, kako implementirati određenu tehnološku metodu.

NOVO!

OKUS KOJI RAZBIJA MONOTONIJU

SENSATION!

DUNJA KRUŠKA

Više voćnog soka